

Asia: VN/21072/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeuspalveluvirastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 1 Oikeuspalveluviraston tehtävät ja organisaatio

3 § Palvelun tuottaminen. Tähän pykälään olisi hyvä lisätä uusi 2. mom. Palvelua voidaan antaa myös etäpalveluna (vaihtoehtoinen sijainti 6 luvussa virka-apu pykälää.)

2. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 2 Julkinen oikeusapu

Lakiin tulisi ottaa vain yleismuotoinen säännös ohjauksesta; työjärjestyksessä voisi olla tarkempi sisältö. Tällöin olisi helpommin päivitettävissä.

Nykyinen pykälä -muoto:

"14 § Oikeusavun antaminen erityistilanteissa

Oikeusaputoimisto ei voi ottaa oikeusavun hakija asiakkaaksi;

1) jos julkinen oikeusavustaja on esteellinen toimimaan asiassa;

2) jos toimiston julkiset oikeusavustajat eivät työtilanteensa takia voi hoitaa kiireellistä asiaa;

3) jos julkisen oikeusavustajan ja oikeusavun hakijan väliltä puuttuu keskinäinen luottamus;

4) jos oikeusaputoimistossa ei kyetä tarjoamaan palveluja hakijan omalla kielellä suomeksi tai ruotsiksi;

5) jos on muu perusteltu syy siihen.

Näissä tilanteissa oikeusavun hakija voi asioida toisessa oikeusaputoimistossa.

Jos asiaa ei voida hoitaa etäpalveluna eikä löydy toista oikeusaputoimistoa kohtuullisen asiointimatkan päässä tai jos on kysymys tuomioistuimessa käsiteltävästä asiasta, hakija voi hakeutua yksityisen avustajan asiakkaaksi. Siinä tilanteessa hakijan oikeus oikeusapuun ratkaistaan erikseen oikeusapulaissa säädetyllä tavalla."

3. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 3 Talous- ja velkaneuvonta

-ei lausuttavaa

4. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 4 Yleinen edunvalvonta

22 § osalta: Päämiesten, jotka eivät asu Suomessa ja edunvalvojan tehtävään kuuluvat päämiehen omaisuuden ja taloudellisten asioiden hoito, edunvalvonnat tulisi keskittää oikeusministeriön asetuksella muutamaan toimistoon. Näin turvattaisiin riittävä asiantuntemus ulkomaisten yhteistyötahojen kanssa toimintaan.

Luopuminen tuomioistuimille ja holhousviranomaiselle kuuluvasta velvollisuudesta kuulla oaev-piiriä ennen edunvalvontamääräyksen antamista vähentää hallintyöhön menevää aikaa edunvalvontatoimistoissa ja helpottaa työn jakamista tasapuolisesti toimiston edunvalvojille.

25 §:n osalta: Edunvalvojia avaustavan henkilökunnan tiedonsaantioikeuden kirjaaminen lakiin on päämiesten ja avustavan henkilökunnan oikeusturvan kannalta hyvä asia.

5. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 5 Hankkiminen muulta palveluntuottajalta

-Ei lausuttavaa

6. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvuista 6 ja 7 Erinäiset säännökset ja voimaantulo

29 § ään olisi hyvä ottaa säännös etäpalvelusta, jollei otetaan ensimmäiseen lukuun

"29 § Etäpalvelu ja virka-avuna antaminen

Julkiset oikeusavustajat, yleiset edunvalvojat ja talous- ja velkaneuvojat antavat palvelua myös etäyhteyksellä.

Heidän on annettava toisilleen pyynnöstä virka-apua."

Etäyhteyden ottaminen viralliseksi palvelukanavaksi vähentäisi niitä tilanteita, joissa joudutaan arvioimaan asiakkaaksi hakeutuvan asiointimatkan (oikeusaputoimistoon) pituuden vuoksi tarvetta ohjata asiakas toisen oikeusaputoimiston asemasta yksityiselle palveluntuottajalle. Kaikkia asioita ei voida etäyhteydellä kuitenkaan hoitaa, joten asiointimatkan kohtuuttomuuden arviointia koskevia arviointeja edelleen tehtäisiin).

7. Lausuntonne talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain, oikeusapulain ja saamen kielilain muutosehdotuksesta

-Ei lausuttavaa

8. Lausuntonne hallituksen esityksen perusteluista ja vaikutuksista

Talous- ja velkaneuvonnasta annettuun lakiin 1 § 1 momenttiin tulisi lisätä uusi 6. kohta; "osallistutaan ennakoivaan talousneuvontaan"

-Lisäyksen vaikutus tulisi huomioida myös määräraha -resurssoinnissa

Oikeusministeriön siirtäessä edunvalvontatoimistojen käytössä olevat ws-kanavat Oikeuspalveluvirastolle tulisi varmistaa, että pankkiryhmäkohtainen hinnoittelu on valtakunnallisesti sama, eikä siihen vaikuta, missä edunvalvontatoimistossa asiakkuus on. Nyt esimerkiksi pankki X perii toisen toimiston päämieheltä ws-kanavassa olevan tilin käytöstä vain kiinteän kuukausihinnan ja toisen toimiston asiakkaalta kuukausimaksun lisäksi peritään tiliotekohtainen maksu ja laskukohtaisen maksu.

Oikeuspalveluviraston toteuttaminen edellyttää pysyvää lisärahoitusta hallintomenoihin. Toisaalta tämä tarkoittaa, että tietojärjestelmien kehittämisestä päättää yksi virasto, jolloin esim. asiakirjojen käsittelyyn liittyvän automaation kehittämisen kustannushyödyt ovat helpommin laskettavissa ja päätökset kehittämiskohteista yhden viraston päätettävissä.

Pysyvän lisärahoituksen tarve ei kuitenkaan saisi vaarantaa riittävän henkilökunnan määrää asiakastyössä tulevaisuudessa. Esimerkiksi Edunvalvonnassa henkilökunnan tuottavuusluku on jo noussut lyhyessä ajassa merkittävästi. Edunvalvonnan toteutunut tuottavuusluku on ollut 66 päämiestä / henkilötyövuosi vuonna 2020. Vuoden 2022 talousarviossa tuottavuusluku on jo 70 pm/htv.

Lehtinen Sinikka
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri - Johtoryhmän
lausunto